

॥ श्री ॥

अथ श्री त्रिरिक्रमपंडिताचार्यसूत श्री नाबायणपंडिताचार्यरिचिः

॥ श्री मध्वरिजयः ॥

१. प्रथमः सर्गः

कांतय कल्याणगुणैकधाम्ने नरदुनाथप्रतिमप्रभाय ।

नाबायणायाखिलकारणाय श्रीप्राणनाथाय नमस्करोमि ॥ १.१ ॥

अनाकुलं गोकुलमुल्लास यत्पालितं नित्यमनारिलात्म् ।

तस्मै नमो नीबदनीलभासे कृषाय कृषाबमणप्रियाय ॥ १.२ ॥

अपि त्रिलोक्या बहिरुल्लसंती तमो हबंती मुहुबांतबं च ।

दिश्याद दृशं नो विशदां जयंती मध्वस्य कीर्तिर्दिननाथदीप्तिम् ॥ १.३ ॥

तमोनुदाह्नं दमराप लोकः तत्रप्रदीपाकृतिगोगनेन ।

यदास्यशीतांशुभुरा गुरुस्तान त्रिरिक्रमार्थान प्रणमामि रथान ॥ १.४ ॥

मुकुन्दभक्त्यै गुरुभक्तिजायै सतां प्रसक्त्यै च निबंतबायै ।

गरीयसीं विश्वगुरोर्विशुद्धां रक्ष्यामि रायोबरताबलीलाम ॥ १.५ ॥

तां मंत्रैर्गैर्बनुरर्णनीयां शरैर्द्रपूरैर्बपि रत्नकामे ।

संस्त्रिपुराक्ये मयि मंदबुद्धौ संतो गुणाद्याः करुणां क्रियासुः ॥ १.६ ॥

उच्चारचा येन समस्तचेष्टाः किं तत्र चित्रं चरितं निरेद्यं ।

किंतूतमल्लोकशिखामनीनां मनोरिशुद्ध्यै चरितानुरादः ॥ १.७ ॥

मालाकृतसुचरिताख्यैः असूक्ष्मदृष्टैः सकुतूहलस्य ।

पूर्वापरीकारमथापबं रा क्षाम्यंतु मे हंत मुहुर्महांतः ॥ १.८ ॥

श्रीरत्नताजां ससुबेन्द्रयाजां संभार्य संभार्यतमां त्रिलोक्याम् ।

प्राणेश्वरः प्राणिगणप्रणेता गुरुः सतां केसविणो गृहेहभूत ॥ १.९ ॥

येये गुणा नाम जगत्प्रसिद्धाः यं तेषु तेषु स्म निदर्शयंति ।

साक्षान्महाभागवतप्रवर्हं श्रीमंतमेनं हनुमंतमाहुः ॥ १.१० ॥

কৰ্মাণি কুৰ্বন পৰমাদ্ভুতানি সভাসু দৈৰীষু সভাজিতানি ।
 সুগ্ৰীৰমিত্ৰং স জগৎপৰিত্ৰং বমাপতিং বামতনুং দদৰ্শ ॥ ১.১১ ॥
 পাদাৰিহংদপ্রণতো হৰীংদ্রঃ তদা মহাভক্তিভবাভিনুন্নঃ ।
 অগ্রাহি পদ্মোদবসুংদৰাভ্যাং দোভ্যাং পুৰাণেন স পূৰুষেণ ॥ ১.১২ ॥
 অদার্যসালারলিদাৰণেন ব্যাপাদিতেংদ্রপ্রভৱেন তেন ।
 প্রাদ্যোতনিপ্ৰীতিকৃতা নিকামং মধুদিৰ্ষা সংদিদিশে স রীৰঃ ॥ ১.১৩ ॥
 কৰ্ণাংতমানীয় গুণগ্রহীত্রা বামেণ মুক্তো বণকোৰিদেন ।
 স্ফুৰন্নসৌ রৈৰিভয়ংকৰোহভূত সৎপক্ষপাতী প্রদৰো যথাহগ্র্যঃ ॥ ১.১৪ ॥
 গোভিঃ সমানংদিতৰুপসীতঃ স্ৱৱহিনির্দক্ষপলাশিৰাশিঃ ।
 অহো হনূমন্নৱৱাৰিদোহসৌ তীৰ্ণাংবুধিৰিষ্ণুপদে ননাম ॥ ১.১৫ ॥
 অপক্ষপাতী পুৰুষম্বিলোক্যাং অভোগভোক্তা পতগাধিৰাজম ।
 ৱিশ্ৱংভবং বিভ্রদসৌ জিগায় ৎৱৰাপৰাক্ৰাংতিষু চিত্ৰমেতত ॥ ১.১৬ ॥
 নিবন্ধ্য সেতুং ৰঘুৱংশকেতুক্রভংগসংভ্রাংতপয়োধিমধ্যে ।
 মুষ্টিপ্রহাৰং দশকায় সীতাসংতৰ্জনাগ্ৰ্যোত্তৰমেষকোহদাত ॥ ১.১৭ ॥
 জাজ্ৱল্যমানোজ্জ্ৱলৰাঘৱাগ্নৌ চক্ৰে স সুগ্ৰীৰসুয়ায়জুকে ।
 আধ্ৱৰ্যৰং যুদ্ধমখে প্রতিপ্রস্থাত্রা সুমিত্ৰাতনয়েন সাকম ॥ ১.১৮ ॥
 বামার্চনে যো নয়তঃ প্রসূনং দ্ৱাভ্যাং কৰাভ্যামভৱত প্রয়ত্তঃ ।
 একেন দোক্ষা নয়তো গিৰীংদ্রং সংজীৱনাদ্যাশ্ৰয়মস্য নাভূত ॥ ১.১৯ ॥
 স দাৰিতাৰিঃ পৰমং পুমাংসং সমন্ৱয়াসীন্নবদেৱপুত্র্যা ।
 ৱহিপ্রৱেশাধিগতাঅশুদ্ধ্যা ৱিৰাজিতং কাংচনমালয়েৱ ॥ ১.২০ ॥
 শ্যামং স্মিতাস্যং পৃথুদীৰ্ঘহস্তং সৰোজনেত্রং গজৰাজয়াত্রম ।
 ৱপূৰ্জগন্মংগলমেষ দৃগ্ভ্যাং চিৰাদয়োধ্যাধিপতেঃ সিষেৰে ॥ ১.২১ ॥
 ৰাজ্যাভিষেকেহৱসিতেহত্র সীতা প্ৰেষ্ঠায় নস্তাং ভজতাং দিশেতি ।
 বামস্য ৱাণ্যা মণি মংজুমালার্যাজেন দীৰ্ঘাং কৰুণাং ববংধ ॥ ১.২২ ॥

হৃদোকসৌহৃদভূতাহধিমৌলি ন্যস্তেন হস্তেন দয়ার্দ্ৰ দৃষ্ট্যা ।
 সেরাপ্রসন্নোহমৃতকল্পরাচা দিদেশ বামঃ সহভোগমস্মৈ ॥ ১.২৩ ॥
 প্রেষ্ঠো ন বামস্য বভূর তস্মাত ন বামবাজ্যেহসুলভং চ কিংচিত ।
 তৎপাদসেৱাৰতিৰেষ নৈচ্ছত তথাহপি ভোগান ননু সা বিৰক্তিঃ ॥ ১.২৪ ॥
 নমো নমো নাথ নমোনমস্তে নমো নমো বাম নমো নমস্তে ।
 পুনঃপুনস্তে চৰণাৰবিংদং নমামি নাথেতি নমন স বেমে ॥ ১.২৫ ॥
 কিং বর্ণয়ামঃ পৰমং প্রসাদং সীতাপতেস্তত্র হৰিপ্রবর্হে ।
 মুংচন মহীং নিত্যনিষেৰণার্থং স্ৱান্মানমেৰৈষ দদৌ যদস্মৈ ॥ ১.২৬ ॥
 স্ৱানংদহেতৌ ভজতাং জনানাং মগ্নঃ সদা বামকথাসুধায়াম ।
 অসাবিদানীং চ নিষেৰমণো বামং পতিং কিং পুৰুষে কিলাহস্তে ॥ ১.২৭ ॥
 তস্যৈৱ ৰায়োৰৱতাৰমেনং সংতো দ্ৱিতীয়ং প্রৱদংতি ভীমম ।
 স্পৃষ্টৈৱ যং প্ৰীতিমতাহনিলেন নৰেংদ্রকাংতা সুষুৰেহত্র কুংতী ॥ ১.২৮ ॥
 ইংদ্রায়ুধং হীংদ্রকৰাভিনুন্নং চিচ্ছেদ পক্ষান ক্ষিতিধাৰিণাং প্রাক ।
 বিভেদ ভূভূদ্রপুৰংগসংগাত চিত্রং স পন্নো জননীকৰাগ্ৰাত ॥ ১.২৯ ॥
 পুৰে কুমাৰানলসান বিহাৰাত নিৰীক্ষ্য সৰ্বানপি মংদলীলঃ ।
 কৈশোৰলীলাং হতসিংহসংঘাং বৃত্তাং ৰনে প্রাক স্মৰতি স্ম সূংকঃ ॥ ১.৩০ ॥
 ভুক্তং চ জীৰ্ণং পৰিপংখিদত্তং বিষ্ণং বিষ্ণো বিষ্ণভূদগণোহতঃ ।
 প্রমাণকোটেঃ স হি হেলয়াহগাত নেদং জগজ্জীৱনদেহত্র চিত্রম ॥ ১.৩১ ॥
 দগ্ধ্ৱা পুৰং যোগবলাত স নিৰ্যন ধৰ্মানিৱ স্ৱান সহজান দধানঃ ।
 অদাৰিভাৱেন জগৎসু পূজ্যা যোগীৱ নাৰায়ণমাসসাদ ॥ ১.৩২ ॥
 সমপর্য কৃত্যানি কৃতী কৃতানি ৰ্যাসায় ভূম্নে সুকৃতানি য়াৱত ।
 কৰিষ্যমাণানি চ তস্য পূজাং সংকল্পয়ামাস স শুদ্ধবুদ্ধিঃ ॥ ১.৩৩ ॥
 বিষ্ণোঃপদশ্ৰিদ বকস্নিৰাসী ক্ষিপ্তান্যপক্ষিপ্রকৰঃ সুপক্ষঃ ।
 সসোদৰোহথাহদিত ৰাজহংসঃ স ৰাজহংসীমিৱ ৰাজকন্যাম ॥ ১.৩৪ ॥

ইংদীৰবশ্ৰীজয়িসুংদৰাভং স্মেৰাননেংদুং দয়িতং মুকুংদম |
 স্ৰমাতুলেয়ং কমলায়তাক্ষং সমভ্যনংদত সুচিৰায় ভীমঃ || ১.৩৫ ||
 মহাগদং চংডৰণং পৃথিৰ্যাং বাহ্ৰদ্রথং মংক্ষু নিৰস্য বীৰঃ |
 ৰাজানমতু্যজ্জ্ৰলৰাজসূয়ং চকাৰ গোৰিংদসুৰেংদ্রজাভ্যাম || ১.৩৬ ||
 দুঃশাসনেনাহকুলিতান প্ৰিয়ায়াঃ সূক্ষ্মানৰালানসিতাংশ্চ কেশান |
 জিঘাংসয়া বৈৰিজনস্য তীক্ষ্ণঃ স কৃষ্ণসৰ্পানিৰ সংচিকায় || ১.৩৭ ||
 জাজ্ৰল্যমানস্য বনে বনেহলং দিধক্ষতঃ পাৰ্থিৰসার্থমুগ্ৰম |
 সত্ত্ৰানি পুংসাং ভয়দানি নাশং বৃকোদৰাগ্নেৰুৰুতেজসাহহপুঃ || ১.৩৮ ||
 ভোগাধিকাভোগৰতোহৰুণাক্ষান ইতস্ততঃ সংৰলতো ধৰেংদ্রে |
 বহুন দ্ৰিজিহ্ৰান মণিমৎ পুৰোগান অসৌ কট্টন ক্ৰোধৰশান জঘান || ১.৩৯ ||
 অথৈষ রেষাংতৰভস্মলীনঃ ক্ৰমেণ ৰায়ুপ্ৰভৰঃ সুতেজাঃ |
 ৰুদ্ৰাখিলাশং মুখৰং প্ৰচংডং ভস্মীচকাৰাখিলকীচকৌঘম || ১.৪০ ||
 স কৃষ্ণৰত্না বিজয়েন যুক্তো মুহুৰ্মহাহেতিধৰোহপ্ৰধৃষ্যঃ |
 ভীষ্মদ্ৰিজাদৈৰতিভীষণাভং বিপক্ষকক্ষং ক্ষপয়ন বিৰেজে || ১.৪১ ||
 তৰস্ৰনঃ প্ৰোচ্ছলিতানধীৰান নিৰ্দক্ষপক্ষানতিতীক্ষ্ণকোপান |
 স ধাৰ্তৰাষ্ট্ৰান বহুহেতিলীলো বিনাশ্য বিশ্ৰান পৰয়া শ্ৰিয়াহভাত || ১.৪২ ||
 কৃষ্ণাংঘ্ৰিপংকেৰুহভ্ৰংগৰাজঃ কৃষ্ণামুখাংভোৰুহহংসৰাজঃ |
 প্ৰজাসৰোজাৰলিৰশ্মিৰাজঃ সসোদৰোহৰাজত বীৰৰাজঃ || ১.৪৩ ||
 পৌত্ৰে পৰিত্ৰাহ্ৰয়জামিপৌত্ৰে ধৰাং নিধায়াসুৰধীষু তাপম |
 কীৰ্ত্তিং ত্ৰিলোক্যাং হৃদয়ং মুকুংদে ভেজে পদং স্ৰং সহজৈঃ স ভীমঃ || ১.৪৪ ||
 বিষ্ণোঃ পদাংতং ভজতাহনিলেন ঘোৰপ্ৰঘাতৈৰিতি নাশিতাস্তে |
 বসোজ্জ্বিতাশ্চংচলবৃত্তয়োহলং শোভাং ন ভেজুঃ সুবৰৈৰিমেঘাঃ || ১.৪৫ ||
 এতৎপ্ৰতীপং কিল কৰ্ত্তুকামাঃ নষ্টৌজসঃ সংকটমেরমাপ্য |
 মুকুংদৰৈগুণ্যকথাং স্ৰয়োগ্যাং কালে কলারাকলয়ংত তেহলম || ১.৪৬ ||

যো ভূৰৈৰৈৰো মণিমান মৃতঃ প্রাগ্‌ রাগ্মী বুভুষুঃ পৰিতোষিতেশঃ |
 স সংকৰাখ্যোহংঘ্ৰি তলেষু জজ্জে স্পৃধা পৰেহপ্যাসুৰিহাসুৰেংদ্রাঃ || ১.৪৭ ||
 সান্নায়মব্যক্তহৃদাখুভুগ রা শ্ৰা রা পুরোডাশমসাবকামঃ |
 মণিস্রজং রা প্লবগোহব্যবহো জগ্রাহ বেদাদিকমেঘ পাপঃ || ১.৪৮ ||
 জনো নমেন্নাপৰথেতি মত্ত্ৰা শঠশ্চতুৰ্থাশ্রমমেঘ ভেজে |
 পদ্মাকৰং রা কলুষীচিকীৰ্ষুঃ সুদুৰ্দমো দুষ্টগজো ব্ৰিশুদ্ধম || ১.৪৯ ||
 অৰৈদিকং মাধ্যমিকং নিবস্তং নিবীক্ষ্য তৎ পক্ষসুপক্ষপাতী |
 তমেব পক্ষং প্রতিপাদুকোহসৌ ন্যকৰূপন্মাগমিহানুরূপম || ১.৫০ ||
 অসৎপদেহসন সদসদিব্ৰিজ্জং মায়াখ্যয়া সংবৃতিমভ্যধত্ত |
 ব্রহ্মাপ্যখংডং বত শূন্যসিদ্ধৈ প্রচ্ছন্নবৌদ্ধোহয়মতঃ প্রসিদ্ধঃ || ১.৫১ ||
 যদ ব্রহ্মসূত্রোৎকৰভাস্কৰং চ প্রকাশয়ংতং সকলং স্ৰগোভিঃ |
 অচূচুৰদ বেদসমূহরাহং ততো মহাতক্ষবমেনমাহুঃ || ১.৫২ ||
 স্ৰসূত্রজাতস্য ব্ৰিহদ্ধভাষী তদ্ভাষ্যকাৰোহহমিতি ব্ৰবন যঃ |
 তং তৎক্ষণাদ যো ন দিধক্ষতি স্ম স ব্যাসৰূপো ভগবান ক্ষমাক্ৰিঃ || ১.৫৩ ||
 নিগমসন্মণিদীপগণোহভবত তদুৰূরাগ্গণপংকনিগূঢ়ভাঃ |
 অবিদুষামিতি সংকৰতাকৰঃ স কিল সংকৰ ইত্যভিশুশ্ৰে || ১.৫৪ ||
 ব্ৰিশ্ৰং মিথ্যা ব্ৰিভুৰগুণরানাঅনাং নাস্তি ভেদো |
 দৈত্যা ইথং ব্যদধত গিৰাং দিক্ষু ভূয়ঃ প্রসিদ্ধিম ||
 আনংদায়েগুরুগুণগণৈঃ পূৰিতো রাসুদেৰো |
 মংদংমংদং মনসি চ সতাং হংত নূনং তিবোহভূত || ১.৫৫ ||
 || ইতি শ্ৰীমৎকৰিকুলতিলক ত্ৰিবিক্রমপংডিতাচাৰ্যসুত
 নাৰায়ণপংডিতাচাৰ্যব্ৰিচিতে শ্ৰীমধ্ৰব্ৰিজয়ে
 আনংদাংকিতে প্রথমঃ সৰ্গঃ ||